

2023/2048(INI)

16.11.2023

MIŠLJENJE

Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj

upućeno Odboru za regionalni razvoj

o provedbi teritorijalnog razvoja (Uredba o zajedničkim odredbama, glava III. poglavlje II.) i njegovoj primjeni u Teritorijalnom programu Europske unije 2030.

(2023/2048(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Asim Ademov

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj poziva Odbor za regionalni razvoj da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

- A. budući da se u članku 174. Ugovora o funkcioniranju Europske unije navodi da Unija mora nastojati smanjiti razlike u stupnju razvijenosti različitih regija, obraćajući posebnu pozornost na ruralna područja, koja se suočavaju s ozbiljnim problemima demografskog pada i starenja stanovništva, što posebno utječe na stanovništvo koje se bavi poljoprivrednim djelatnostima u EU-u, kao i s problemima napuštanja ruralnih područja, nedovoljnog pristupa ili manjka pristupa infrastrukturi i uslugama u privatnom ili javnom vlasništvu, uključujući posebice širokopojasnu povezanost velike brzine, digitalnu infrastrukturu, mobilnost, zdravstvene i socijalne usluge, obrazovanje i osposobljavanje, kao i niskim prihodima i slabijim prilikama za zapošljavanje te rastućim troškovima vođenja poljoprivrednog gospodarstva;
- B. budući da žene imaju ključnu ulogu u ruralnom razvoju i društvenoj strukturi ruralnih područja, održavanju i poboljšanju životnih uvjeta u ruralnim područjima i jačanju ruralnih zajednica te ih treba smatrati pokretačima održivog razvoja; budući da se znatan doprinos koji žene daju lokalnom i ruralnom razvoju ne odražava u dovoljnoj mjeri u njihovu sudjelovanju u odgovarajućim postupcima donošenja odluka s obzirom na to da su žene u ruralnim područjima često nedovoljno zastupljene u tijelima koja donose odluke;
- C. budući da su posljedice pandemije bolesti COVID-19, energetske krize i ruske vojne agresije na Ukrajinu doprinijele pogoršavanju velikih poteškoća u pogledu pravilnog funkcioniranja cijelog poljoprivredno-prehrambenog lanca, koji je jedan od glavnih pokretača ruralnog razvoja; budući da sve više cijene energije i inflacija diljem Europe posebno teško pogađaju ruralna područja, ponajviše ona najudaljenija ili područja s geografskim posebnostima, u kojima je najteže postići ciljeve kohezijske politike;
- D. budući da digitalna i zelena tranzicija, ako ih se provede pravedno i nikoga se pritom ne zapostavi, dugoročno nude mogućnosti za jača, povezana, otporna, inovativna i prosperitetna ruralna područja; budući da je ažurirana digitalna infrastruktura preduvjet za digitalna i pametna poljoprivredna rješenja, a time i uspjeh zelene tranzicije, kao i ključni pokretač konkurentnosti malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) u ruralnim područjima; budući da MSP-ovi imaju posebno važnu ulogu u ruralnim područjima kao poslodavci, kao posrednici u diversifikaciji prihoda poljoprivrednih gospodarstava i sponzori društvenog i kulturnog života te tako doprinose povećanju privlačnosti ruralnih područja za mlade; budući da, unatoč nedavnim poboljšanjima u širokopojasnoj povezanosti velike brzine, samo 59 % kućanstava u ruralnim područjima ima pristup širokopojasnom internetu, u usporedbi s 87 % kućanstava u EU-u;
- E. budući da se u europskom Teritorijalnom programu Europske unije 2030. poziva na jačanje teritorijalne dimenzije sektorskih politika na svim razinama upravljanja;
- F. budući da se čini da u regijama i upravnim jedinicama u kojima se provodi LEADER, obvezni upravitelj lokalne akcijske skupine (LAG) pomaže poboljšati uspješnost i

iskorištavanje regionalnog financiranja i razvoja; budući da je u okviru kohezijske politike dana prednost urbanim područjima; budući da se, nadalje, mnoga ulaganja u ruralna područja koja nisu izravno povezana s poljoprivredom, kao što su izgradnja javnih cesta, ulaganja u kanalizacijske sustave i osnivanje nepoljoprivrednih poduzeća itd., u velikoj mjeri financiraju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), a ne iz Kohezijskog fonda;

- G. budući da bi ruralna područja trebala biti privlačna mjesta za poslovanje i imati ključnu ulogu u jamčenju sigurnosti opskrbe hranom u EU-u; budući da se u dugoročnoj viziji za ruralna područja EU-a¹ poziva na poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima, postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja i poticanje gospodarskog rasta u ruralnim područjima; budući da se uloga i važnost ruralnih područja često nedovoljno cijene, nedovoljno nagrađuju i financiraju;
  - H. budući da raznolikost ruralnih područja EU-a zahtijeva lokalno osmišljene odgovore i rješenja koja odgovaraju posebnim potrebama i mogućnostima svakog područja, a strategije bi se trebale baviti ruralnim područjima u skladu s njihovim pojedinačnim obilježjima i s obzirom na njihov okoliš, koristeći se, među ostalim, mehanizmom za procjenu učinka na ruralna područja;
  - I. budući da su ruralne zajednice izložene većoj šteti uzrokovanoj klimatskim promjenama, češćim nepovoljnim klimatskim nepogodama kao što su oluje, poplave i suše te posljedicama gubitka biološke raznolikosti te imaju veće troškove povezane s klimatskom tranzicijom;
  - J. budući da održivo upravljanje poljoprivredom i šumarstvom, koje uključuje okolišnu, gospodarsku i socijalnu održivost, osigurava dostojanstven rad i sredstva za život, ekološke sustave i biološku raznolikost te poboljšava otpornost na klimatske promjene i rizike;
1. podsjeća da mala i obiteljska poljoprivredna gospodarstva imaju posebnu ulogu u poljoprivrednom sustavu EU-a te da su ključna za jamčenje sigurnosti opskrbe hranom i pružanje usluga ekosustava europskim građanima; naglašava da mala, srednja i obiteljska poljoprivredna gospodarstva i MSP-ovi imaju pozitivan učinak na socijalnu koheziju u tim područjima jer pružaju prilike za zapošljavanje i pomažu u održavanju lokalnog stanovništva;
  2. naglašava da su pravedni i dostojanstveni prihodi i kvaliteta života građana i njihovih obitelji u ruralnim područjima ključni za osiguravanje društvenog napretka i uspješnog teritorijalnog i lokalnog razvoja; ustraje na potrebi za osiguranjem pristojnih uvjeta života i rada te socijalne zaštite posebno za mlade radnike na poljoprivrednim gospodarstvima i radnike migrante u regijama EU-a;
  3. naglašava važnost bolje usklađenosti politika i procjene učinka budućih inicijativa integriranog teritorijalnog razvoja EU-a i drugih važnih inicijativa za ruralna područja kako bi se procijenila usklađenost i komplementarnost politika EU-a i njihov mogući učinak na ruralna područja, čime bi se na učinkovit način spriječilo raseljavanje iz

---

¹ Komunikacija Komisije od 30. lipnja 2021. naslovljena „Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a – Do 2040. ostvariti jača, povezana, otporna i prosperitetna ruralna područja” (COM(2021)0345).

ruralnih područja i olakšala generacijska obnova, pristup osnovnim uslugama i otvaranje radnih mjesta u ruralnim područjima; naglašava važnost mehanizma procjene učinka na ruralna područja, među ostalim i za države članice pri procjeni učinaka predloženog zakonodavstva u ruralnim područjima; naglašava važnost uključivanja lokalnih i regionalnih vlasti u definiranje i provedbu mehanizama procjene učinka na ruralna područja, kao i u upravljanje tim mehanizmima na europskoj i nacionalnoj razini, kako bi se suzbilo socijalno isključivanje povezano s prijevozom i poboljšala teritorijalna pristupačnost tih područja i time unaprijedila prekogranična suradnja te suradnja ruralnih i urbanih područja, pristup širokopojasnom internetu i odgovarajućim uslugama, u prvom redu zdravstvu i obrazovanju, kao i diversifikacija ruralnog gospodarstva i revitalizacija ruralnih područja povećanjem njihove atraktivnosti te zajamčila održiva budućnost tih zajednica;

4. pozdravlja prijedlog Europskog gospodarskog i socijalnog odbora (EGSO) za promicanje europske povelje o ruralnim/urbanim pravima i odgovornostima; osim toga, uvjeren da je potrebna veća suradnja s urbanim područjima kako bi se osiguralo da nijedno područje ili građanin ne bude zapostavljen u pravednoj tranziciji prema klimatski neutralnoj, održivoj i prosperitetnoj Europskoj uniji, težeći tome da postoji predanost pravednom pristupu u ruralnim i urbanim područjima i dodana vrijednost suradnje ruralnih i urbanih organizacija;
5. pozdravlja ubrzanje digitalne transformacije u poljoprivrednom sektoru i ruralnim područjima; skreće pozornost na to da su mala poljoprivredna gospodarstva i najudaljenije regije isključeni iz takvih razvojnih promjena te ističe da je potrebno poduzeti mjere kako bi se osiguralo da svi imaju koristi od digitalne transformacije; posebno napominje da postoji potreba za upravljanjem rizicima od ovisnosti i prekomjerne zaduženosti malih poljoprivrednika;
6. naglašava da bi postizanje ciljeva kohezijske politike u ruralnim područjima uvijek trebalo uključivati kompromis između okolišnih, gospodarskih i socijalnih ciljeva, koji su ključni za dobrobit sadašnjih i budućih generacija;
7. ponovno ističe potrebu za potpunom integracijom dugoročne vizije za ruralna područja EU-a u postojeći i budući višegodišnji financijski okvir i zajedničku poljoprivrednu politiku (ZPP) kako bi se osiguralo potrebno financiranje, ne dovodeći pritom u pitanje druge proračunske naslove, i osigurala komplementarna i dosljedna potpora ruralnim područjima na svim razinama teritorijalnog razvoja; naglašava da je pri razvoju i provedbi poljoprivredne politike potrebno osigurati pojačanu suradnju između lokalnih, nacionalnih i europskih tijela na način kojim se uzima u obzir raznolikost europskih ruralnih područja kao i razlike u razinama njihovog razvoja;
8. poziva na uključivanje ciljeva Teritorijalnog programa Europske unije 2030. (TA2030) u zakonodavne instrumente i operativne programe fondova za kohezijsku politiku; pozdravlja razvijene pilot-mjere Teritorijalnog programa Europske unije 2030. te poziva države članice i Komisiju da nastave ulagati u te mjere i koordinirati ih s inicijativama u vezi s kohezijskom politikom i ruralnim razvojem;
9. naglašava da je potrebno osigurati uravnoteženiji razvoj regija EU-a osiguravanjem bolje raspodjele sredstava EU-a, uključujući potporu u okviru ZPP-a unutar država

članica i među njima; naglašava da je nemoguće postići održiv i dugoročan teritorijalni razvoj ako se potpora dodjeljuje različitim regijama na temelju povijesnih podataka;

10. ističe ulogu poljoprivrede u postizanju ciljeva Unije u pogledu sigurnosti opskrbe hranom, održivog rasta, socijalne uključenosti i borbe protiv klimatskih promjena te diversifikacije poljoprivredne proizvodnje, očuvanja biološke raznolikosti i razvoja lokalnih gospodarstava;
11. poziva Komisiju da osigura instrumente za izravnu provedbu programa TA2030;
12. ističe potencijal lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice u okviru metode LEADER² za uključivanje ruralnih zajednica u lokalne akcijske skupine radi pripreme i provedbe ciljanih strategija lokalnog razvoja u održavanju i obnovi živih i uspješnih lokalnih ruralnih gospodarstava te potrebu da se zadrži dostatna razina financiranja za LEADER; poziva države članice da u potpunosti iskoriste kapacitete LEADER-a u pogledu razvoja rješenja za suočavanje s gospodarskim, društvenim i razvojnim izazovima u ruralnim područjima u cijelom EU-u; poziva države članice da podrže metode lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice, uključujući LEADER, uz poticanje sudjelovanja u lokalnim akcijskim skupinama i jamčenje njihove stvarne autonomije u pogledu sastava i donošenja odluka; smatra da bi daljnja razrada razvojnih metoda i instrumenata financiranja lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice doprinijela snažnijim integriranim strategijama te održivijem i otpornijem teritorijalnom razvoju; u tom pogledu naglašava potrebu za smislenim izdvajanjem pomoći za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice iz svih relevantnih fondova na razini EU-a, slično kao iz EPFRR-a;
13. poziva Komisiju da za potporu programima za razdoblje 2021.–2027. upotrijebi rezultate izvješća o evaluaciji za 2024. za programsko razdoblje 2014.–2020., kao i rezultate i iskustva u provedbi programa LEADER u okviru EPFRR-a; poziva Komisiju da pri pripremi novog programskog razdoblja razmotri mogućnost predviđanja financijskih mjera za poticanje generacijske obnove u ruralnim područjima u okviru programa LEADER;
14. međutim, naglašava da bi Komisija trebala stalno evaluirati troškove i koristi programa LEADER kako bi se osiguralo da se rizik povezan s mogućom zlouporabom dodijeljenih sredstava svede na najmanju moguću mjeru, istodobno osiguravajući da program učinkovito olakšava lokalni angažman i da administrativni zahtjevi moraju odgovarati veličini i strukturi lokalne zajednice kako bi se osiguralo da se ne stvaraju prepreke koje se mogu izbjeći za nove inicijative;
15. poziva Komisiju da, radi provedbe strategije lokalnog razvoja te kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećao učinak i učinkovitost ulaganja u ruralni razvoj, poboljša blisku suradnju i integrirano korištenje među instrumentima financiranja EU-a kao što su kohezijski fondovi, EPFRR, ZPP i instrument za oporavak NextGenerationEU, kao i s nacionalnim instrumentima; ističe važnost olakšavanja i promicanja pristupa koji se financiraju iz više fondova kako bi se podržala provedba integriranih projekata za uključiv i održiv ruralni razvoj;
16. poziva države članice da učinkovito iskoriste različite mogućnosti financiranja kako bi,

---

²https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld/leader-toolkit/leaderclld-explained_en.html.

među ostalim, poboljšale izgled malih i srednjih poduzeća, s obzirom na njihovu važnu ulogu u stvaranju radnih mjesta u ruralnim područjima, te poziva Komisiju da prati i ocijeni je li njezina potpora doprla do ruralnih područja i donosi li korist njihovim zajednicama; poziva na razvoj partnerstava u svim gospodarskim aktivnostima u ruralnim područjima, između poduzeća iz svih sektora, lokalnih vlasti, istraživača i usluga koje se temelje na inovacijama, razmjeni znanja i suradnji;

17. napominje da je nestabilnost na poljoprivrednim tržištima u EU-u i diljem svijeta uzrokovana ruskom agresijom na Ukrajinu poseban izazov za kohezijsku politiku i europsku solidarnost jer destabilizira poljoprivredni sektor i povećava rizik od gospodarske stagflacije širokih razmjera, što će dodatno pogoršati trenutačne razlike u bogatstvu među različitim zemljama i regijama EU-a;
18. naglašava ulogu e-usluga, mobilnih usluga, javno-privatnih partnerstava, socijalnih poduzeća, kulturnih i kreativnih industrija, dostupnosti obrazovanja i zdravstvene skrbi, kao i zadruga koje pomažu u pružanju usluga potrebnih ruralnim područjima i djeluju kao ključni čimbenik za društveno-gospodarski razvoj ruralnih područja;
19. skreće pozornost na potrebu da se u obzir uzme i razvoj drugih gospodarskih sektora, kao što su agroturizam i kulturni turizam u ruralnim regijama Europe, s ciljem revitalizacije ruralnih područja;
20. poziva na poboljšanje cjenovno pristupačnih usluga javnog prijevoza i infrastrukture kao što su željeznice, ceste, postaje za punjenje i opskrbu gorivom u ruralnim područjima kako bi se poduprla rješenja za e-mobilnost i premostio digitalni i prijevozni jaz između urbanih i ruralnih područja; stoga napominje da treba osigurati potrebna financijska sredstva za razvoj i održavanje prometnih veza jer bi to moglo potaknuti stariju generaciju da dulje ostane u poljoprivredi i privući mlade iz regionalnih centara da rade u ruralnim područjima;
21. skreće pozornost na kontinuirani sukob interesa u nekim ruralnim i prigradskim područjima između financiranja kohezijske politike i ciljeva poljoprivredne politike te poziva Komisiju da u skladu s Ugovorom napravi odgovarajuću razliku između financiranja ruralnih područja u okviru ZPP-a i u okviru kohezijske politike, uzimajući u obzir ciljeve svake od tih politika utvrđene u člancima 39. i 174. Ugovora;
22. poziva na poboljšanje razine digitalnih vještina te dostupnosti i cjenovne pristupačnosti odgovarajuće digitalne infrastrukture kao i kapaciteta za djelotvorno uvođenje digitalnih tehnologija, kao što su platforme za digitalne usluge u ruralnim područjima;
23. naglašava da žene u ruralnim područjima mogu biti pokretači promjena u prelasku na ciljeve Teritorijalnog programa 2030. doprinoseći pravednoj i zelenoj Europi koja nudi perspektive za budućnost, štiti zajedničke izvore prihoda i oblikuje društveni prijelaz na održivu poljoprivredu; ističe važnost stvaranja poticajnog okruženja za poduzetnice u ruralnim područjima, među ostalim u pravnom i političkom pogledu, kako bi se osigurao bolji pristup informacijama, znanju i vještinama te olakšao pristup financijskim sredstvima, čime bi se otvorilo više radnih mjesta u ruralnim područjima; poziva Komisiju i države članice da osmisle i provedu mjere za borbu protiv rodne neravnopravnosti; podsjeća da se u okvir kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. rodna ravnopravnost i rodna perspektiva moraju uključiti i promicati u svim fazama

postupka pripreme, provedbe, praćenja i evaluacije kohezijskih programa;

24. uvjeren je da kontinuirani nedostatak unutarnje i vanjske usklađenosti u pogledu izravnih plaćanja u okviru ZPP-a ugrožava dugoročne ciljeve kohezijske politike, posebno u najsiromašnijim i najmanje razvijenim područjima;
25. ponavlja da je potrebno hitno ojačati politiku EU-a u pogledu ublažavanja prilagodbe klimatskim promjenama, među ostalim u svjetlu sve izraženijih ekstremnih vremenskih uvjeta u EU-u posljednjih godina i mjeseci; u tom kontekstu ističe da je potrebno povećati ambicije i količinu sadašnjih i budućih pilot-projekata u okviru cilja „Zelenija Europa” i njegova prvog prioriteta „Zdraviji okoliš”;
26. poziva na ulaganje većih napora kako bi se stanovnicima ruralnih područja omogućilo da aktivno sudjeluju u postupcima donošenja politika i odluka, uključujući širok raspon dionika na svim razinama upravljanja, kako bi se razvila prilagođena, lokalizirana i integrirana politička rješenja i ulaganja;
27. napominje da sve više ljudi odlučuje živjeti u gradovima i raditi u ruralnim područjima; poziva Komisiju da osmisli programe kojima se uzimaju u obzir sva područja, uključujući velegradska, gradska i funkcionalna područja; potiče Komisiju da program LEADER osmisli na način da ga mogu upotrebljavati i mali gradovi;
28. naglašava ključnu gospodarsku ulogu poljoprivrede, šumarstva i ribarstva; poziva na daljnji razvoj kratkih lanaca opskrbe, programa kvalitete, organizacija proizvođača i zadruga koji doprinose povećanju održivosti proizvodnje europske hrane;
29. naglašava da je generacijska obnova ključna za društvenu, gospodarsku i okolišnu održivost ruralnih područja i neovisnosti EU-a u opskrbi hranom i budućnosti poljoprivrede te stoga mora ostati jedan od glavnih prioriteta u planovima i strategijama teritorijalnog razvoja; naglašava da je potrebno uzeti u obzir potrebe malih i srednjih poljoprivrednih gospodarstava, s posebnim naglaskom na privlačenje mladih poljoprivrednika, sprečavanje napuštanja zemljišta i olakšavanje pristupa zemljištu i kreditima;
30. naglašava koliko su načela kružnog gospodarstva i biogospodarstva, kao i njihove primjene u poljoprivrednom sektoru, važna za ostvarenje ciljeva utvrđenih u europskom zelenom planu; potiče bolje razumijevanje i provedbu načela kružnog gospodarstva i biogospodarstva u europskom poljoprivrednom i prehrambenom sustavu.

**PRILOG: SUBJEKTI/OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJ ZA MIŠLJENJE PRIMIO INFORMACIJE**

Izvjestitelj Asim Ademov pod svojom isključivom odgovornošću izjavljuje da nije primio informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje je potrebno navesti u ovom Prilogu u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	16.11.2023
Rezultat konačnog glasovanja	+: 35 -: 0 0: 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Benoît Biteau, Franc Bogovič, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Dacian Cioloș, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Luke Ming Flanagan, Dino Giarrusso, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Camilla Laureti, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Marlene Mortler, Juozas Olekas, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Sarah Wiener
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Asim Ademov, Ladislav Ilčić, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dan-Ștefan Motreanu
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Adrian-Dragoș Benea, Lydie Massard, Ville Niinistö

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

35	+
ECR	Mazaly Aguilar, Ladislav Ilčić, Krzysztof Jurgiel, Bert-Jan Ruissen
ID	Gilles Lebreton
NI	Dino Giarrusso
PPE	Asim Ademov, Franc Bogovič, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Marlene Mortler, Dan-Ștefan Motreanu, Anne Sander, Petri Sarvamaa
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Asger Christensen, Dacian Cioloș, Jérémy Decerle, Martin Hlaváček
S&D	Clara Aguilera, Adrian-Draagoș Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Camilla Laureti, Cristina Maestre Martín De Almagro, Juozas Olekas
The Left	Luke Ming Flanagan
Verts/ALE	Benoît Biteau, Martin Häusling, Lydie Massard, Ville Niinistö, Sarah Wiener

0	-

0	0

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani